

feruunt agris & sanis, quas exprimit ea lex illis verbis. Pero que silos dicbos. boticarios vendieren confites de qualquier manera, o diaciron, o botes de conserua, e otras semeiantes cosas, que suelen dar a sanos, que de cosas, y de otras semejantes paguen alcuala. Si autem medicamentum, aut ad id inferuens tale sit, vt arte fit confectum, vt in ea lege connumerantur, aquas de alquilar, hoc est, sublimata: aquas, vt borraginis, endiuia, rosarii, & similes (quas alioquin medicamenta simplicia videbantur appellanda) ex illis diuentis alcauala non soluatur.

19 Lege 10. tit. 18. lib. 9. nouæ collectionis sic habetur. Es nuestra merced, que no se pague alcuala alguna de los captivos, y ganados, e de otras cosas, que qual lequier personas, ansí de cauallo, como de apie, sacaren de tierra de moros en tiempo de guerra, y las vendieren en estos nuestros reinos, ellos o otros por ellos, despues de sacado y puesto en salvo, y que esto se entienda de la primera venta. Sermo est de captis bello iusto ex hostibus. Et idem intelligerem de captis bello iusto ex quibuscumque alijs hostibus huius regni, quado primo tales res à capitibus, aut ab alijs loco ipsorum, venderentur, aut permutterentur.

20 Alcaualz iam debita, & pona statuta eas non soluuntibus, quanto tempore, si non exigantur, prescribantur, ita vt deinceps à debitoribus earum exigi non possint, h. l. 19. & 20. tit. 17. li. 9. nouæ collect.

21 Que facere teneantur debitoribus alcaualarum, vt contractus, & alcaualas manifestent, ne incidant in penas alioquin eis statutas: & quas diligenter facere possint ex auctoritate horum tributorum, habetur tit. 19. lib. 9. nouæ collect.

DISPVT. 665.

De tributo Lusitano, quod Empoficam vocant.

SUMMARYM.

1 Tributum impositionis Lusitanum quid, quibusque in locis soluatur.

Hoc peculiare tributum soluunt in Lusitania Regi ciuitates Olyssipo, Euara, & Scalabis (Samarci hodie vocant) & earum territoria. Cum regni illius consuetudine ac statuta, loca, in quibus curia Regis comoratur teneantur toti curie Regis prestare hospitium, interim dum curia in eis comoratur, frequentiusque multo in eis tribus locis, quam in alijs eius regni, curia commoraretur, notabileque grauamen habitatores eorum sentirent ex hospitio, attinentiu ad curiam, tam frequenti, & tanto tempore; potius elegerunt conferre Regi aliud tributum, quam subiectos esse, vt, vellent, nollent, tenerentur eiusmodi hospites in suis domibus suscipere, interdum non sine periculo adulteriorum cum ipsorum vxoribus, & stupri filiarum. Atque, vt ab eo onere de sponsendaria, vt vocant) liberarentur, Regi concesserunt tributum quoddam, tum in quibusdā alijs rebus, quas venderentur, tum precipue in vino, quod non per amphoras integras, sed minutim eis in locis venderetur. Atque statuerunt, vt deinceps vini amphora, quas antea constabat duodecim mensuris, quas canadas vocant, in Castella verò aumbres dicimus, diuideretur in tredecim minores, & vna attineret ad Regem in impositionis tributum. Atque, quamuis valorem illius ij Regi soluant, qui vinum vendunt minoribus mensuris, quam sic amphora: emptores tamen illud soluunt; quoniam minores hæ mensuræ tanto pretio venduntur populo, quanto venderentur.

atur, si essent maiores, vt pretium vnus ex tredecim Regi soluatur. De iustitia huius tributi, videt eum dubitemus: cum ex pacto horum populorum cum Rege, loco illius alterius oneris soluatur: quare, si illud alterum onus iustum erat, & hoc tributum est iustum, si per se solum sumatur. Postea verò Rex Sebastianus statuit, vt in toto Lusitania regno, non solum vini mensura, sed etiam tritici, atque aliarum rerum, essent æquales: atque ita amphora vini cepit in eis tribus locis costare solum duodecim maioribus mensuris, quas canadas vocant, vt antea constabat relinquendo vendentibus vinum, vt in pretio cuiusque harum mensurarum tantum accrescerent, quantum satis esset ad soluendum Regi decimam tertiam partem pretij, vt antea soluebatur. Consilio verò, & suggestione mea, dum Euora docerem, & ibi commoraretur Sebastianus Rex, factum est, vt tributum hoc incaperetur (vt vocant) non sine magno tunc emolumento Regis, & maiori illius ciuitatis, sublati simul de medio ingenti periculo animarum, sublati que frequentibus scrupulis in confessionibus audiendis, eorum, qui frequentissime, cum venderent viginti, verbi gratia; amphoras vini per minores mensuras, occultabant dimidium, & interdum plus, atque interdum minus, ne tantum tributi soluere: neque facile, neque ab omnibus confessarijs inducebantur, vt restituerent, multique ex ijs, qui in id crimen incidebant, nullo scrupulo tenebantur, neque id ad confessionem deserebant.

Cum autem periculum hoc animarum, & passim esse expertus; & à quodam viro seculari, prudente, ac timorato, qui bonum populi tunc curabat: intellexissem, non magnos reditus ex eo tributo eius ciuitatis deuenire quotannis ad Regem: seruetotam eam summam infumam in stipendijs publicorum ministrorum, qui curam iudicandi de eo tributo & vt colligeretur, habebant; quique id efficiebant non sine magna plebis vexatione, nec sine multis permixtis abusus in perniciem suarum animarum, vt in similibus rebus euenire solet, alioqui feci Regem vt contentus esset sibi ipsi tota ea summa, quæ magna ex parte distribuebatur inter ministros illos publicos, & quam deinceps ciuitas ipsa Regi integræ soluere: contribuentibus ad illam, qui in ea ciuitate habebant vineas (serè enim hi soli in ea ciuitate vinum vendunt) pro quantitate vinearum cuiusque, quod & factum est, non sine ingenti letitia & commodo populi; eorum præsertim, qui vineas possidebant. In meo autem discessu ex Lusitania audiui, non desuissi, qui Regi nostro Philippo suggereris, longè maiorem summam ei obuenturam si tributum illud soluere, vt antea soluebatur, obtinuisset; vt redderet ad pristinum statum, non sine magno ciuitatis illius maiore, ac vexatione. Nescio quid hodie hac de re fiat.

DISPVT. 666.

Quis imponere tributum possit.

SUMMARYM.

- 1 Tributa quis imponere possit. Respub. liberè in suos subditos patrem cum Regibus potestatem habent.
2 Tributa imponens sine legitima ad id potestate, quas penas incurrat, & quæ hodie excommunicatus de cena Domini.

Dicendum est consequenter, quæ conditiones necessariæ sint, vt tributa sint iusta, ac debeantur in conscientia foro. Atque prima conditio ad id necessaria est, vt imponatur ab habente ad id auctoritatem. Vt autem doctores

doctores communiter colligunt ex cap. super quibusdam §. præterea de verb. signific. ex cap. in nouamus de cetero. eiusmodi sunt, legitimi Imperat. Reges, & cœcilia vniuersalia. Nominè Regū intelligitur, qui non recognouit superiorem, vt serè omnes Reges hodie cum non recognouissent in temporalibus. Aut saltem, qui quoad administrationem sui regni, tributorumque impositionem, cum non recognouissent. Intelliguntur præterea respublicæ liberae, que superiorem in temporalibus similiter non habent, vt sunt hodie Venetorum, Genuensium, & aliarum similes. Eiusmodi enim respublicæ in suos subditos patrem cum Regibus potestatem habent. Atque, vt vniuersim dicam, qui superiorem temporalem non habent, imponere sibi subditis tributa possunt, si ad finem reliqua conditione necessaria, quas sequentibus disputationibus explicabimus.

Sub Concilio generali summus Pontifex intelligitur, qui patrem cum vniuersali Concilio potestatem habet, etque illius vtrum, & est supra reliquum eiusdem concilij, vt vtrumque in materia de fide ostendimus. Quoad autem audis generale conciliū, aut summum Pontificem, imponere posse tributa, intellige, comparatione laicorum minimè sibi quoad temporale dominium subditorum, quantum præcisè necessitas finis spiritualis omnino postulat: seclusa enim ea indignitate finis spiritualis, summus Pontifex, & eadem ratione concilium vniuersale, nullam potestatem in laicos habet, vt dicitur. 29. est ostensum: ac proinde imponere eis non potest tributa. Eis vero, qui quoad temporale dominium sunt ei omnino subiecti, quales sunt, qui de teo sunt parimonij Ecclesiæ, imponere tributa potest, vt & ceteri Reges imponere sibi subditis ea possunt: habet quippe summus Pontifex eorum comparatione patrem, eandemque cum Regibus potestatem, vt disp. 29. citata dictum est.

Ciuitates superiores habentes, & reliqui, qui superiores in temporalibus recognouissent, imponere non possunt tributa absque suorum superiorum facultate, vt colligitur aperte ex cap. in nouamus de censibus ex cap. super quibusdam de verb. sig. ex l. ve dgalia. ff. de publican. & ex l. 2. & 3. Cod. de vctigal. nou. inst. non poss. Ex eorum verò facultate imponere ea possunt, quantum eis fuerit permissum, vt ex eisdem iuribus liquet. Hinc est, quod Reges, & alij principes feudatarij Summo Pontifici; & proinde subiecti, & inferiores in temporalibus, si eam potestatem à Summo Pontifice cum temporali dominio accepterunt, vt Rex Neapolitanus accepit, imponere tributa possunt in terris talis feudi. Ciuitates etiam Regibus subditæ, facultatem habere solent ad collectas subditis imponendas ad ea, quæ ad necessarios sumptus publicos necessaria sunt, quado altitudo non habent, vnde fiant. Eandem etiam facultatem habere solent cætera oppida. Quin potius id cum regimine ipsorum est coniunctum.

Qui superiores non habent in temporalibus, si ex consuetudine antiqua, de cuius initio nulla extet memoria, accipere consueuerunt tributa aliqua, legitime in posterum ea recipi, esto non constet de facultate ad id superioris: quoniam ex tanto tempore præsumitur interuenisse omnia ad id necessaria. (Excipe, nisi aliunde sint coniecturæ sufficientes, semper ea accipere cum mala fide) ita habetur cap. super quibusdam §. præterea de verb. sig. idque ibi notat Panor. Minus autem tempus, quam hoc, non erit satis ad præscribendum finis titulo eiusmodi ius vctigalium, & similiarum rerum, quas supremus princeps sibi ratione sue dignitatis reseruat, vt notat ibi Panor. & nos cum eodem Panor. Bart. & alijs, ostendimus disp. 77. vbi de hac re copiosè diximus, iura; citamus Lusitana, & huius regni, quæ coniecturas

atradunt, quando censendum sit possessionem eiusmodi iuris, etiam si à tempore sit, de cuius initio non extet memoria, fuisse mala fide, ac proinde id non sufficere ad præscriptionem. Ibi etiam diximus cū Couarruua non satis esse ad præscribendam eiusmodi ius cum titulo aduersus principem, spatium quadraginta annorum, sed necessarium esse spatium centum annorum. Lege quæ eo loco dicta sunt.

Alfonfus à Castro l. de leg. penali cap. 10. reprehendit Ioannem Med. quæst. 13. de restitut. colligentem ex cap. super quibusdam §. præterea de ver. fig. antiquam consuetudinem accipiendi tributa, tribuere potestatem imponendi noua tributa ei, qui talem habet consuetudinem. Quauis autem verum sit, id directè in eo capite non contineri, sed solum ex eo capite haberi, antiquam consuetudinem accipiendi tributum aliquod, parere ei ius via præscriptionis illud in posterum vtrumque in materia de fide ostendimus. Quoad autem audis generale conciliū, aut summum Pontificem, imponere posse tributa, intellige, comparatione laicorum minimè sibi quoad temporale dominium subditorum, quantum præcisè necessitas finis spiritualis omnino postulat: seclusa enim ea indignitate finis spiritualis, summus Pontifex, & eadem ratione concilium vniuersale, nullam potestatem in laicos habet, vt dicitur. 29. est ostensum: ac proinde imponere eis non potest tributa. Eis vero, qui quoad temporale dominium sunt ei omnino subiecti, quales sunt, qui de teo sunt parimonij Ecclesiæ, imponere tributa potest, vt & ceteri Reges imponere sibi subditis ea possunt: habet quippe summus Pontifex eorum comparatione patrem, eandemque cum Regibus potestatem, vt disp. 29. citata dictum est.

Ciuitates superiores habentes, & reliqui, qui superiores in temporalibus recognouissent, imponere non possunt tributa absque suorum superiorum facultate, vt colligitur aperte ex cap. in nouamus de censibus ex cap. super quibusdam de verb. sig. ex l. ve dgalia. ff. de publican. & ex l. 2. & 3. Cod. de vctigal. nou. inst. non poss. Ex eorum verò facultate imponere ea possunt, quantum eis fuerit permissum, vt ex eisdem iuribus liquet. Hinc est, quod Reges, & alij principes feudatarij Summo Pontifici; & proinde subiecti, & inferiores in temporalibus, si eam potestatem à Summo Pontifice cum temporali dominio accepterunt, vt Rex Neapolitanus accepit, imponere tributa possunt in terris talis feudi. Ciuitates etiam Regibus subditæ, facultatem habere solent ad collectas subditis imponendas ad ea, quæ ad necessarios sumptus publicos necessaria sunt, quado altitudo non habent, vnde fiant. Eandem etiam facultatem habere solent cætera oppida. Quin potius id cum regimine ipsorum est coniunctum.

DISPVT. 667.

Ex qua causa tributum de nouo imponi, aut augeri possit: & num. ea cessante, tributum cessare etiam debeat.

SUMMARYM.

- 1 Tributum vt sit iustum ac debeatur, imponi ex iusta causa debet, & qua talis sit censenda, nec plus imponi debet, quam causa exigat, & que cessante, cessare debet, nisi ad sit alia iusta.
2 Tributum grauius quam posulat legitima causa, at que adeo iniustum, si imponat principis, aut concedat procuratores, & peccat contra iustitiam, & restituere populo tenentur incrementum.
3 Tributum si ad defensionem concedatur, & princeps sua negligentia ac culpa non defendat, restituere tenentur subditis damna ex ea negligentia illis sequuta.
4 Tributum quousque populus principi prestare debeat, si ne absque sua culpa, siue sua præterita culpa eis incidat. Et ad qua princeps subditis teneatur, & cum quanto restituendi onere.
5 Tributa non a exigendi princeps, qui se periculo exponit inordinatis largitionibus ac sumptibus, contra iustitiam aduersus subditos grauisimè peccat.
6 Tributum si impositum sit in perpetuum quasi in pacem, non cessat, cessante causa, ob quam fuit impositum. Et quando equitas esset, ut minueretur, aut certe incrementum afferuari deberet in reipublicæ bonum.

7 Tributa, que mercatores solvunt ex mercibus, non tñ ipsi, quam emptores mercium ex ipsis solvunt.

Secunda conditio necessaria, vt tributum sit iustum, & debeatur in conscientia, est. Vt imponatur ex iusta causa: neque plus exigatur, quā causa postulat: & vt cessante causa, ob quam est impositum, cesset etiam ipsum tributum: nisi forte superueniat alia, oō quam iustē idem tributū imponi de nouo possit, si antea impositum non fuisset ob illam aliam causam, quæ cessauit tunc enim, si eut ex causa superueniente iustē posset de nouo imponi: ita iustē potest in eo exigendo ac recipiendo perseverari. Omnis autem causa iustā imponendi de nouo, aut augendi tributum, ad hanc reducitur. Quid ita exigat vtilitas ac necessitas publica, cui per ea, que principi ad id deputata, concessaque sunt, non possit sufficienter subueniri. Etenim subditi reipublice, cuius sunt partes, subuenire tenentur, non solum sua, sed & seiplos exhibendo, ac exponendo, quando bonum ac necessitas publica id ita ellagitat: eaque de causa, exigente id communi, publico que bono, cui non possit aliter commodē subueniri, cogi possunt contribuere, quantum postulat, & quādiu id postulat publica necessitas ac bonum. Cessante verō publica necessitate, princeps in suam, & in suorum priuatum vtilitatem, non potest tributa imponere, aut imposita augere, vel continuare, quæ ob causam, quæ iam cessauit, citē fuerint imposita. Neque enim populus est propter principem, sed e contrario, princeps est propter populum, cui est prepositus, in bonum ac commoditatem illius: eaque de causa tributa, non ad voluntatem, & vtilitatem principis sunt admetienda, sed ad vtilitatem ac necessitatem publicam eius communis, cui tāquam admittit, defensor, custos, ac rector est constitutus: contentus que esse debet princeps ijs, que ad competentem sustentationem & sumptus ipsius, pro qualitate status & reipublice, & ad publicas necessitates sufficienter, neque plus reipublice subditorum tenentur ei tribuere. Vnde si, quæ illi à populis tributa sunt, non sufficienter ad stipendia competentia ministrorum publicorum, ad reparationem pontium, domorum publicarum, mercium, & ad similes, aut maiores vtilitates ac necessitates publicas, aut ad resistendum hostibus, tunc princeps imponere potest noua tributa, aut antiqua augere, quantum, & quādiu similes causæ id postulauerint: eis verō cessantibus, cessare, ac minui debent tributa, iuxta causas, atque exigentias publicas, quæ cessauerint. In hac conditione, & in præcedente, disputatione antecedente explicata, vt tributa sint iusta, & debeantur in conscientia, continenti Caiet. in summa verb. veltigal. Ioan. Med. de reffitur. q. 13. & 14. Driedo de libert. Christ. lib. 2. cap. 5. Caffrus 1. de leg. penal. c. 5. & 10. Gab. in 4. d. 15. quaest. 5. Syll. verb. gabella 3. Angel. verb. pedagium, Sotus 3. de iust. quel. vlt. art. vlt. Conar. regul. peccatum part. 2. §. 4. in fin. D. Anroni. 2. par. ti. c. 13. D. Thom. in Epistola ad Daciam Brabantie opus. 21. in respons. ad 6. interrogationem, & doctores communiter.

Hinc iam facillè intelligitur, si princeps imponat tributum grauius, quā causa ellagitat, restituere teneri subditis excessū, nisi illud infumat in re alia, ad quam iustē etiam imponere posset tantundem tributi. Peccare etiam grauius, ad restitutionemque teneri subditis, in defectum principis procuratores, quos vocant Cortes, si tributum iniustum concedant principi in damnum populorum. Item intelligitur facillè, si princeps tributa nō infumat in eo, ad quod collata à subditis sunt, sed in alijs, ad quæ subditi non tenentur præstare tributa, teneri id subditis restituere, subditosque posse illud compensare,

re, denegando, & occultando alia tributa elebata. Quod si tributum solvatur, vt subditi de endatur à piratis, aut ab alio incōmodo, & princeps sua negligētia, aut culpa non demandat, tenetur subditis ad damna eis subsequuta. Atque subditi, si vidē ea, eum non restitutum damna, & sufficienter ipsis cōstet culpa principis non fuisse impeditos, quia cum posset, & deberet, ea non impeditit, possunt occultē ea damna compensare. Non tamen est iudicium care, an culpa principis non fuerint impedita: cum forte vires sufficientes non habuerit, aut non fuerit in potestate ipsius se tam sedulo sufficienter præparare. Addunt verō doctores, si tributum solvitur ob defensionem, & princeps non defendat competenter, posse ei denegari id tributum: quia, cum ipse nō flet contractū, illud ex sua parte implendo, neque subditi tenentur ex sua parte contractum implere, soluendo tributum. Lege inter alios Medinam q. 14. citata §. aliud dubium. Quod si princeps sufficienter seipsum, & dux ei rei præfectus, sua culpa ea damna non impeditit, vt tenebatur, ipse est, qui de suo patrimonio ea tenetur restituere, & non princeps, qui neque ex parte rei accepta, neque ex parte iniuste acceptationis, eo quod sufficienter prouiderit, ad eam restitutionem tenetur.

Dubiū est. Quod, si princeps sua culpa deueniat ad statum, in quo non habeat competentes sumptus pro ratione eius reipublice, quam administrat, & cui est præfectus; vt si vanē consumpsit, aut donauit suum patrimonium, bonave coronæ regni, ac redditus, seu iura, ad id illi collata, vel si intulit bellū iniustum, aut inutile, reipublice que nocuum, quod in causa fuit, vt ad eam deuenire egestatem, teneatur tunc subditi contribuere, vt habeat competentes sumptus ad defensionem & conseruationem reipublice, atque ad splendorem, pro eiusdem reipublice dignitate.

In primis dicendum est. Si sine sua culpa ad eum deuenisset statum, vel casu aliquo, vel ob sumptus necessarios ad bellum, arbitrio prudentis communi bono necessarios, aut rationabiles ac vtile, tunc subditos teneri contribuere, non solum ad sufficientem conseruationem ac defensionem reipublice, & ad alia eidem reipublice necessaria, sed etiam ad competentes sumptus familiarie eiusdem principis, vt æquitas postulare, patenterque subditorum facultates: id quippe est quasi proprium stipendium à subditis principi debitum, computaturque inter reipublice necessaria. Ita Dicus Thom. resp. 6. cit. Med. q. 13. & doctores communiter. Ratione verō huius stipendij, reuerentia, atque obedientia, que subditi principi suo debent, ac præstant, ipse vicissim, tantquam ex contractu, tenetur eos gubernare, ac defendere, administrare illis iustitiam, & curare bonum commune ipsorum. Quare si, vel dolo, vel lata culpa, aut leui, ipsius hostes inari, aut terra illos diripiunt, depopulantur, aut in seruitutem redigant, ipse tenetur illis ad restitutionem eorum omnium damnorum. Similiter si dolo, data culpa, aut leui, ipsius, alicui subditorum non administrat iustitiam, vel terra res, aut grassatores, aliquē eorum diripiunt, vel damnum aliud ei inferant, vel patiatur potētes opprimere pauperes, aut quoduis aliud iniustum fieri in sua reipublice patiatur, tenetur restituere damna omnia ita subditis subsequuta. Secus autem esset, si sine sua culpa, quia non plus potuit, aut culpa ipsius leuissima, aliquod horum eueniret: quoniam regulare est, quando aliquis tenetur ex contractu, qui in vtilitate cedit vtriusque contractuentium, solum eum teneri de culpa leui, non autem de leuissima, vt disputatione 293. & 285. & alijs late dictum est.

Deinde ad dubium propositum directè est dicendum, quando sua culpa ad eum statum deueniret, tenentur

teneri in primis subditos contribuere, quæ necessaria essent ad defensionem & conseruationem sue reipublice, vt æquitas postulare, patenterque vires ipsorum, attentique circumstantijs omnibus cur retribuis. Item tenentur contribuere ad sumptus competentes principis, aut ea qualitate status illius, ac reipublice, atque iuxta circumstantias omnes cōcurrentes: quoniam illi sumptus computantur inter res necessaria reipublice. Ita propendit Medina, q. 13. citata, legendusque est D. Ant. 2. p. tit. 1. c. 13. §. 2. Adde, tunc principem contentum esse debere mediocribus sumptibus. Si autem ad abundantiam temporis progressu deueniret, refarcire deberet, ac teneretur populus, quod sua culpa fecit illos plus in sum ere, tam contribuendo ad defensionem, & ad alia reipublice necessaria, quam ad sumptus ipsius, si idem ipse esset, qui damni sua culpa intulit, & qui postea ad pinguen deueniret fortunam.

Hoc loco obseruandum est, Principes, quoniam inordinatis ac superfluis largitionibus, vltra id, quod postulat ratio & status ipsorum, aliquid superfluis ac vanis sumptibus, periculo se exponunt grauidi in futurum populos, grauisimè peccare lethaliter peccato iniustitiae, ob nocuum, quod inde irrationabiliter parant populus: qui, quoties ea de causa reipublica in posterum indigerit, cogendi sunt cōtribuere, grauidique sunt nouis exactionibus ac tributis. Quo fit, vt confessarij ac consiliarij Regij, ad expendendum peccatum, quod in Regum prodigalitatibus interuenit, & obligationem, quam in posterum habent continendi, non solum debent attendere, quod Reges sua prodigant, sed simul animaduertere debent, quod se iniuste ea ratione exponunt periculo grauidi populos. Adde, Reges tunc prodigere ea, que populi ipsi à principio, & postea temporis progressu eis, coronæ vt regni, dederunt, vt essent in rebus ad sumptus ipsorum, & ad reipublice defensionem. Quo fit, vt principes quadam ex parte sint dispensatores potius, quam domini bonorum coronæ regni, reddituumque eorumdem bonorum.

Quando supra dictum est, cessante causa, ob quā tributum est impositum, debere cessare tributū, intelligi id debet, quando tributum non est impositum in perpetuum quasi ex pacto, quo princeps pro eo tributo in se suscipit custodiam maris à piratis: faciendi sumptus, qui in futurum fuerint ad id necessarij, siue multi sint futuri necessarij, siue pauci, aut etiam nulli, vel pro defensione ab hostibus & latronibus in suo regno, vel pro alijs similibus rebus, ac sumptibus reipub. necessarij. Tunc enim licet nulli sint piratæ ac latrones, nullique sint necessarij sumptus ad defensionem eorum, qui mari, aut terra, merces comportant, aut deferunt, decretaque ob diurnam pacem ac securitatem reipublice sumptus, licitè Rex accipit veltigal pro mercibus, quæ asportantur, ac deferuntur, impositum, & similia alia tributa in perpetuum imposita; modo paratus sit face re sumptus, qui in futurum ad ea omnia fuerint necessarij. Ita doctores communiter: defensionemque à piratis & latronibus, protectionemque mercatorum, qui merces comportant, & exportant, reddit Iex 1. tit. 7. par. 5. tantquam causam iustam accipienti veltigalia, seu portoria, ex mercibus, quas afferunt ac deferunt. Obserua tamen, quod quando principes petitari essent de nouo longe maiora veltigalia, quoties semel constituta nō sufficienter ad sumptus, & in stipendium pro defensione asportantiū merces, vt ordinariè facere solent, æquitas postulare, vt quando res ad eum statum deuenirent, vt pauci, aut nulli, sumptus essent necessarij, vel quia cōfinia regnorum ad eundem principem pertinerent, vel aliqua alia de causa, remitteretur aliquid de veltigalibus.

libus: alioquin maxima inæqualitas esset inter principem, & eos, qui illa de causa solvere coguntur, veltigalia, cum, crescente causa maiorum sumptuum, subditi cogantur augere tributa; & deficiente causa, princeps nihilominus accipiat eadem tributa. Et quidem quando, superueniente causa, ex illa accretuerunt veltigalia, aut alia tributa, illa vtrique cessant, & decretere debent, iuxta ea que dicta sunt: nisi alia noua aliunde adueniret, vnde iustè perseverent, vt dictum est. Quando autem veltigalia, & alia tributa, non sunt aucta ex superueniente causa, sed data sunt à principio in perpetuum, modo in hoc §. explicato, tunc, si pro temporum circumstantijs, ac tranquillitate, & pace, non sint tot necessaria, tenetur princeps reseruare incrementum in publico arario, ad necessitates, que superuenierint, ne tunc opus sit grauari populos nouis tributis, & vt pecunia ita in arario publico congregata, terrori sit hostibus, ac defensionis reipublice. Quando enim ita est parata, non audent exteri bellum mouere, aut iniuriam inferre: si verò bellum moueant, aut aliam iniuriam inferant, facillè ea pecunia exercitus instruitur, quo Respublica defendatur, & arceantur piratæ, ac vindicentur illatæ iniurie.

Illud est hoc loco obseruandum. Veltigalia, quæ ex mercibus solvere coguntur mercatores, non tantum redundare in grauenam ac sumptus ipsorum, quem in grauenam & sumptus eorū, qui illas ex ipsis sunt empturi. Mercatores quippe, quo carius emant merces, quas asportant, & quo plura tributa ex eis inueniunt, maioreque sumptus cum illis faciunt, eo carius eas vendunt, quatenus, computatis omnibus, competens extrahant lucrū. Quo fit, vt grauiamini eiusmodi magna ex parte redundent in populos, seu in emptores earum mercium, & non in mercatores: tamen si emptores ad id non attendat, neque tantum molestia ita sentiant, quantum sentiant, si emerent res minori pretio, alioquin iusto, & insuper cogentur soluere ea tributa, quæ emendo carius ob illa iā antea à mercatoribus soluta, reipsa solvunt.

Si Rex propter aliquid, quod coheredit, aut remittit, imponat aliquod tributum, vt Disp. 665. dictum est in Lusitania Olyssipona, Eboræ, & Scalabi, fuisse impositum tributum Empositionis loco hyspitij debiti curiæ Regis, tunc si Rex non stet cōcessis, eives, quod remittit, & tenetur restituere tributum, quod accepit à tempore, quo non stetit contractū, & populi non tenentur ei soluere tale tributum. Quod si ex parte non stetit contractū, tenetur pro rata restituere, quod accepit, & populi pro rata possunt denegare ei tale tributum, tantundem valeiunde compensare.

DISPVTV. 668.

Quæ forma in tributo imponendo sit seruanda, vt sit iustum.

SUMMARYM.

- 1. Tributum, vt iustum sit, ac debeatur, quæ forma, & quæ proportionalis æquitas seruanda.
2. Modus colligendi tributum seruandus vniuersi regni, & alia imposita sjs, cur damnanda non videatur. Etia quoad exteros, qui illud tunc etiam solvunt, cum alioquin non teneantur.

Tertia conditio, vt tributum sit iustum, & in conscientia fore debeatur, est. Vt in eo debita seruetur forma, hoc est, æqualitas, & cōmensuratio, non solum pro cōparatione ad causam, ita videlicet vt nō excedat, quod ne-

2. Ecclesiæ & Ecclesiasticis, etiam quoad bona ipsorum patrimonialia, exempti sunt a solutione tributorum.
3. Ecclesiæ & Ecclesiasticis, tributa imponentes, ab eis exigentes, ac recipientes, aut ad id cooperantes, quas penas incurrant.

Q Varta conditio necessaria, ut tributum sit iustum, & in conscientia debeatur, est. Vt non illi imponatur, neque ab eo exigatur, qui exemptus est ab illo solvendo. Quare hæc conditio solum reddit tributū iniustum, comparatione eius, qui legitime est exemptus ab eo solvendo, si imponatur, ut ab illo solvatur, vel si ab eo exigatur.

Ab oneribus & tributis solvendis, exempti cum primis sunt Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ personæ, adeo ut Ecclesiasticis, neque de bonis suis patrimonialibus, solvere teneantur tributa, ut constat. ca. non minus, & c. aduersus, de immunit. Eccles. c. quamquam de censibus lib. 6. clementina præfenti de censib. ca. 1. de immunit. Eccles. lib. 6. & in authentica. item nulla communitas. C. de Episc. & cler. ubi prohibetur, collectas, vel exactiones, angarias, vel parangarias, imponere Ecclesiis, piis locis, & Ecclesiasticis personis. Per que iura sublata sunt iura ciuilia antiquiora, quæ præcipiebant accipi onera aliqua ab Ecclesiis, aut ab Ecclesiasticis personis. Quo autem iure exemptio hæc Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, bonorumque eorum, introducta sit, Disp. 31. præfatum conclus. 4. ostendimus, de iure humano, ciuili & canonico, concurrente Principum seculariumque Rei publicæ, donatione fuisse introductam, neque reuocari posse per seculares potestates. Atque, præter duos ibi citatos, lege Io. Med. de rest. q. 15. Couar. de pract. qq. c. 1. & alios, quos Couar. citat.

Pæna statuitur eis, qui Ecclesiis, Ecclesiasticis personis, & eorum bonis, onera, aut tributa imponunt, vel ab eis exigunt, aut recipiunt, sunt, quæ sequuntur. Capite non minus, iuncto cap. aduersus, de immunit. Eccles. c. consules, rector, & quicumque alii potestatem habentes, & fautores eorum, qui Ecclesiis, Ecclesiasticos viros, bona eorum, aut pauperum vrbibus deputata, grauant talliis, collectis, aut exactionibus, si admoniti non desisterint, sunt ipso facto excommunicati, neque ab ea excommunicatione possunt absolui, donec competenter satisfaciant. Eandem pœnam incurrun, qui eis in officio successerint, nisi & ipsi, intra mensem a puncto successione in officio satisfecerint. Quod intellige, quando penes ipsos est, ut communitas, vel qui ad id tenentur, satisfaciat. De suo enim, si ipsi inde non facti sint locupletiores, satisfaciere non tenentur: & absque sua propria culpa incurrere non possunt excommunicationem.

Item c. quamquam de censib. lib. 6. iuncto c. primo de immunit. Eccles. lib. 6. ipso facto excommunicantur quæcumque persone, cuiuscunque sint conditionis, aut status, quæ ab Ecclesiis, vel à personis Ecclesiasticis, pro personis ipsius Ecclesiasticis, vel pro rebus earum, aut Ecclesiarum, exigunt, vel extorquunt, per se, vel per alium, suo nomine, vel etiam alieno, pedagium, vel guidagium: modo res quas Ecclesiasticis deferunt, aut deterru faciunt, non deserant negotiationis causam: nam pro eiusmodi rebus, negotiationis causa delatis, exigere possunt ab his quæcunque tributa ab aliis debita, ut infra dicetur. Ibidem etiam præcipitur, ut à prædicta excommunicatione, qui illam incurrit, non prius absoluantur, quam exacta pedagia, aut guidagia restituant, & pro transgressione competenter satisfaciat. Item præcipitur, vbi communitas fuerit, quæ id delictum commisit, locus illius ipso facto incurrat sententiam interditi,

à quo non prius relaxationem obtineat, quam simili modo restituar, ac satisfaciat. Nominè vero pedagii, cap. quamquam citato, intelliguntur quæcumque portoria, ac vtegalia, siue accipiuntur pro personis siue pro rebus, mari, aut terra asportatis, vel extractis, aut pro rebus emptis, aut venditis. Vnde non solum, qui ab Ecclesiasticis exigunt tributa pro rebus ipsorum, mari, aut terra, non negotiationis causa, asportatis, vel extractis, incidunt in hanc excommunicationem, sed etiam, qui exigunt alcaualas, vel sisas, tam Lusitanas, quam huius regni. Ita Nauar. in Manu. cap. 27. num. 128. & consentit Caiet. ver. excommunicatio. c. 40. iuncto. cap. 39. Qui autem imponunt collectas, seu tallias, non incurrun excommunicationem capitis quamquam, iuxta Caiet. c. 40. citato. Ratio autem est, quoniam tributa illa non comprehenduntur nomine pedagiorum. Incurrunt tamen excommunicationem capitis non minus, & capitis aduersus, de quibus supra loquuti sumus: itemque incurrun excommunicationes, quas subijcimus.

Cum autem facere solvere quæcumque tributa de bonis Ecclesiarum, aut Ecclesiasticarum, quæ negotiationis causa non deferuntur, sit contra Ecclesiasticam libertatem, ut Caiet. verb. excommunicatio. c. 1. & alij obseruant, atque ex se est fati persequium, con fiat auctores statutorum, ut eiusmodi tributa soluantur, aut vt Ecclesiasticis, onera quæcumque imponantur, scriptore seuque eiusmodi statutorum, nec non potestates, consules, rectores, ac consilarios locorum, in quibus talia statuta, aut consuetudo, edita, aut ter uata fuerint, temque eos, qui iuxta ea statuta, aut cõsuetudinem, iudicare præsumpserint, aut in publicam formam redigere, quod iustitiam iudicatum, incidere in excommunicationem sententiam latam prædictis omnibus, c. nouit, de sent. excomm. Ab hac tamen, & à quacunque alia, excommunicatione excusabit probabilis ignorantia, quod illis de causis incurrat. Lege circa hæc Nauar. c. 27. citato. num. 19. & 20.

Quin hodie, qui eiusmodi statuta, pragmaticas, aut decreta, fecerint, ordinauerint, ac publicauerint, vel eis fuerint vbi, sunt excommunicati in Bulla cœna Domini clausula 14. Eaque de causa, qui iuxta eiusmodi statuta, tributa, aut quæuis alia onera, exegerint ab Ecclesiasticis, sunt excommunicati de cœna Domini.

Hoc loco inferendæ essent censuræ capitis clericis, de immunit. Eccles. lib. 6. nisi id caput reuocatum esset Clementina vnica de immunit. Eccles.

Clementina præfenti, de censib. Diæcesanis præcipitur, ut postquam noverint aliquos in sententias incidisse excommunicationis, aut interditi, à iure statutas, quod proprio, vel alieno nomine, exegerint pedagia, aut guidagia, ab Ecclesiis, vel Ecclesiasticis, de bonis, quæ non negotiationis causa detulerint, eas denuntians, & faciant à suis subditis denuntiari, donec, qui eas sententias incurrerunt, restituant, & de transgressione competenter satisfaciant.

Postremo hodie quæcumque Ecclesiis, personis Ecclesiasticis, aut ipsorum bonis, imponunt quodcumque tributis, vel onus quodcumque (siue reale sit, siue personale, aut mixtum, modis disp. 661. explicatis) aut id exigunt, vel ab sponte dante accipiunt, vel per se, vel per alios, directe, aut indirecte, aliquid horum facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxiliium, consilium, vel fauorem, aut votum, seu suffragium, palam, vel occulte, præstare non incrim verit, sunt ipso facto excommunicati excommunicatione Bullæ cœna Domini. Et quamuis id ex parte consistat ex clausula 5. (de qua sermo erit paulo post) apertissime tñ liquet ex clausula 17. quæ inter alia ita habet Excommunicamus, qui collectas, decimas, tallias, præstan-

stant, & alia onera, clericis, prælati, & alijs personis Ecclesiasticis, ac eorum, & Ecclesiarum, monasteriorum, & aliorum beneficiorum Ecclesiasticorum bonis, illorum, fructibus, redditibus, & prouentibus huiusmodi, absque Romani Pontificis speciali & expressa licentia, imponunt, & diuersis, etiam exquisitis, modis exigunt, aut imposita, etiam ab sponte dantibus, & concedentibus, accipiunt: nec non qui per se, vel alium, seu alios, directes, vel indirecte, prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eisdem auxiliium, consilium, vel fauorem, aut votum, seu suffragium, palam, vel occulte, præstare non reuerentur, cuiuscunque sint præeminentia, & c. Ex quibus constat, etiam exactores eiusmodi tributorum, aut onerum, & omnes ad ea imponendum, exigendum, aut recipiendum, quoquo modo cooperantes, esse excommunicatos ea excommunicatione Bullæ cœna Domini. Excusantur tamen ratione obedientia à peccato, & per consequens à censura, subditi, qui, ignorantes aliquid horum indebitè peti, aut (acta debita diligentia) ea de re dubitauerint, iusti à principis, aut à potestatibus publicis, hæc exegerint. Nam iudicium in dubio, parere tenetur superioris, ut in materia de bello, ac libi ostendimus. Ij autem, qui iudicium non tuerint, aut qui non iusti, in dubio, an id sit licitum, ea exigunt, neque à peccato excusantur, neque à censura.

Nauar. cap. 27. citato. nu. 128. arbitrat eos, qui exigunt portoria, sisas, & gabellas, ab Ecclesiasticis de ijs, quæ non negotiationis causa asportant, aut vendunt, incurere quidem excommunicationem, quamquam de censib. lib. 6. quæ reuerata non est Summo Pontifici, non tamen incurere excommunicationem Bullæ cœna Domini. Id sibi persuadet, quoniam quamuis quinta clausula eius Bullæ sic habeat, Anathematizamus omnes, qui in terris suis nona pedagia, seu gabellas, ad id potestatem non habentes, imponunt, vel exigunt: nihilominus, inquit, in ea clausula non excommunicantur, qui exigunt pedagia, aut gabellas, prohibitis comparatione ceterarum personarum, puta Ecclesiasticarum, aut militum priuilegiatorum, sed qui exigunt pedagia, & gabellas in se prohibita: quo fit, inquit, ut qui à clericis ea exigunt pedagia, & gabellas, quæ licite exiguntur à laicis, quamuis peccent, & incurran excommunicationem, cap. quamquam de censibus, lib. 6. non tamen incurran excommunicationem Bullæ cœna Domini. Hæc eadem fuit sententia Caieta. verb. excommunicatio. cap. 71. Idem sibi persuadet Nauar. quoniam arbitrat, clausula 17. paulo antea à nobis relata, solum prolauberi tributa, & grauamina circa redditus Ecclesiasticos, non verò circa patrimonialia bona clericorum, aut circa quæcumque alia eorum bona postquam iam facta sunt clericorum. Atque in eadem etiam sententia fuit Caieta. verb. excommunicatio. cap. 27. Reicienda tamen proculdubio est hæc sententia: quoniam clausula 17. aperte excommunicat imponentes quæcumque onera personis Ecclesiasticis, aut eorum bonis. Atque in fine innotat pœnas capitis non minus, & capitis aduersus, de immunit. Eccles. quæ capita de pedagijs, & granaminibus impositis personis Ecclesiasticis, eorumque bonis patrimonialibus loquuntur. Quod verò attinet ad quintam clausulam, probabilius est sententia Angeli verb. excommunicatio. 7. casu 23. Syluest. verb. excommunicatio. 9. casu 21. summa, Tabienis verb. excommunicatio. r. casu 19. qui omnes affirmant, excommunicationem capitis quamquam de censib. lib. 6. comprehendit in ea quinta clausula. Confirmatur, quoniam eiusmodi tributa prohibita sunt à iure imponi Ecclesiasticis: quod autem prohibuit est comparatione aliorum, simpliciter dicitur prohibuit: quo fit, ut qui eiusmodi tributa exigat ab Ecclesiasticis, incidat

in excommunicationem illius quintæ clausulæ, quæ excommunicat exigentes tributa prohibita.

DISPV T. 671.

Quid nomine Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, in re proposita intelligatur.

S Y M M A R I V M.

- 1. Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum nomine, ut eis tributa imponi non possint, quid intelligatur.
2. Religiosus nouitius immunis est a solutione tributorum ex bonis suis patrimonialibus.
3. Errare ostenditur, & excommunicationem incurere, affirmantem, nostros religiosos, qui peractis duobus probationis annis, vota emiserint, ante professionem personas non esse Ecclesiasticas, debereque tributa de bonis, quorum adbus dominum rement.
4. Beneficium Ecclesiasticum obtinens, etiam si sacris ordinibus non sint initiati, ecclesiasticus sunt persona.
5. Tributis soluant in Hispanijs clerici omnes in minoribus, qui beneficium non habent ecclesiasticum.

At nequam euentus subijciamus, in quibus fas est ab Ecclesiasticis accipere tributa, explanandum est, quid nomine Ecclesiarum, & Ecclesiasticorum, in re proposita intelligatur. Atque Ecclesiarum nomine, etiam pia loca, vt hospitalia, & similia, intelliguntur, ac res deputatæ in elemosynas, & in sustentationem pauperum, & alia pia opera. Authentica enim item nullia communitas. C. de Episc. & cler. etiam priorum locorum meminit: & c. non minus, de immunit. Eccles. meminit bonorum pauperum Christi vrbibus deputatorum, & vtriuque disputatione præcedente relatum est: eadem vero est ratio de bonis deputatis ad res alias pias.

Religiosi omnes, & religiosæ, approbata religionis, & in qui sunt eremitæ, qui professionem emittant, inter Ecclesiasticas personas computantur. Alij autem, qui in eremitis, quas vocant, inseruiunt, vel in eremo, etiam cum habitu particulari, degunt, sed mēbra non sunt religionis alicuius approbatæ, quia Ecclesiastica persona non sunt, neque immunus sunt à solutione tributi: nisi peculiari priuilegio, quoad hoc eis concedatur, vt l. 30. titu. 1. lib. 9. noxæ collect. concessum est quibusdam incluis inter parietes gratia pœnitentiæ, quas in hoc regno empa redadas dicimus.

De nouitijs autè approbatæ religionis, num quoad hoc inter personas Ecclesiasticas sint computandi, ita ut ipsorum patrimonialia bona eo tēpore immunitate, vt ex illis tributum non soluantur, gaudeant. La Harde de decim. vend. c. 19. nume. 50. ait, cum lis ea de re mota esset, inter conductorem alcaualæ, & talem nouitium, eum ve, qui partes illius agebat, rem transactione fuisse compositam. Arbitrat vero, si ea de re lata fuisset sententia, ferendam fuisse in fauorem conductoris alcaualæ, vt scilicet de eis bonis venditis, non negotiationis gratia, solueretur. Dicitur, quoniam ante professionem, dum nouitius est, non est vere religiosus, sed redire pro libito ad seculum potest. Arbitrat tamen inter personas Ecclesiasticas esse computandum, eoque tempore bona illius patrimonialia immunita esse à solutione tributi. Ducor, quoniam reuera eo ipso, quod vt nouitius, receptus est in religione approbata, pars est communitatis eius religionis, quæ vere est communitas personarum Ecclesiasticarum, estque is nouitius in via, vt prædictè, & indistinctè vniatur eidem communitati,

nitati, ac proinde eo ipso reputatur persona Ecclesiastica & gaudet, ut privilegio canonis, si quis suadente diabolo, tum etiam privilegio fori, ut exemptio sit, non solum a secularibus potestatibus, sed etiam ab ordinario Ecclesiastico: solumque subest potestatibus eius religionis, ut utrumque ostendatur tractatu; sequenti: quare reputari etiam debet persona Ecclesiastica, ut gaudeat hoc alio privilegio Ecclesiastico, ut scilicet ipse, bonaque patrimonialia ipsius, immunita sint a solutione tributum. Et quidem, quod atinet ad tributa, que vegetalia, aut quali vegetalia, non sunt, & que licet vegetalia sint, non tamen debentur ratione bonorum, sed persone, ut ex transitu per pontem, nullus dubitabit, eiusmodi novitium immunitate a solutione tributum, idque consuetudine esse receptum, neque aliunde id provenit, nisi quia computatur inter personas Ecclesiasticas, vereque est persona Ecclesiastica, tamen cum facultate, liberare potestate, redeundi ad seculum, & desinendi que esse persona Ecclesiastica: quare, tanquam persona eodem modo Ecclesiastica, immunitas etiam erit a vegetalibus ex bonis suis patrimonialibus, dum ita fuerit novitium, idque postulat recta ratio, favorque religionis, & Ecclesie.

Laffare ubi supra, etiam definitur, ex sua sententia de bonis patrimonialibus novitiorum religionum deberi tributum, addidit hæc verba. Quod est magis momenti adverte, si fratres Societatis Iesuitarum isti, non ut ceteri religiosi post annum probationis, iuxta textum in ead. Apostolicam de regul. & sanctum Concilium Tridentinum sess. 25. eodem tit. c. 15. sed multos post annos in religione illa sanctissima profiterentur, ut referret idem Sanctum Concilium ubi supra c. 16. atque adeo fiet, quod si procurator monasterij vendiderit aliqua bona civitatis in venis, cum religione ingressi, qui nec profectus fuerit, neque sacros ordines susceperit, regie decime a locum faciat. Hæc ille. Qui supponit in hac sua sententia, omnes, qui in hac nostra Societate professione nondum emiserunt, aut sacros ordines non susceperunt, non esse personas Ecclesiasticas, etiam peractis duobus annis probationis, neque esse vere religiosos, eaque de causa ex bonis eorum patrimonialibus deberi tributum. Hæc vero ex ignorantia instituti nostri, atque duarum definitionum hæc de Gregorio decimo tertio, profecta sunt. Et quod, sicut in alijs religionibus non sunt plures gradus, quam novitiorum, & professorum, ita credidit rem habere in nostra: cum tamen ex ipsa religionis institutione, ap probationeque, atque definitione sedis Apostolicæ, in nostra religione inter novitios nostræ Societatis, & profectos, sint tres alij gradus vere ac simpliciter religiosorum, qui dispart. 139. a nobis explicati sunt, ubi etiam articulus definitionum hæc de Gregorio decimo tertio, promulgatas, quibus id definit, prohibens sub pena excommunicationis late sententis, & sub alijs penis, id in contrarium renouare, ne dum contrarium sentire, aut affirmare. Quare hic autor, nisi ignorantia excusaretur, certe in eas penas incidisset hæc affirmando. Quo fit, ut error sit affirmare, nostros religiosos, sicut novitium, emissisque tribus votis consuetis, religiosos non esse vere ac simpliciter ante professionem, & consequenter affirmare, non esse personas Ecclesiasticas, debetque ex bonis ipsorum patrimonialibus tributum, nisi sacros ordines susceperint. Lege que dispart. 139. copiose hæc de re dicta sunt.

Nomine etiam personarum Ecclesiasticarum, in re proposita, intelliguntur omnes ordinibus sacris initiati. Item quicumque beneficium obtinent Ecclesiasticum, etiam si ordinibus sacris initiati non sint, ut omnes conveniunt, & habetur l. 2. tit. 4. lib. 1. novæ collect.

Medina de rest. q. 17. asseruit, intelligi etiam, qui vel sola prima tonsura sunt insigniti. Quod si id intelligatur etiam de coniugatis, est sententia, etiam ante definitionem Concilij Tridentini, aperte falsa, & contra. c. vnicum de cleric. coning. lib. 6. ubi habetur, clericos coniugatos, solum gaudere privilegio canonis, ut scilicet, qui violentas manus in eos suadente diabolo iniecerit, sit excommunicatus; & privilegio fori, videlicet ut iudicari non possint pro delicto civiliter, aut criminaliter, a iudice seculari: non gaudere vero reliquis privilegijs Ecclesiasticis. Unde colligitur glossa ibi, & communis doctorum sententia, quam Couar. de pract. qq. c. 3. nu. vlt. refert ac sequitur, eos non esse immunes a tributis, quibus laici subiacent, dictumque a nobis est disp. 571. In eodem etiam capite additur, ut gaudeant duobus privilegijs explicatis, necesse esse, ut contraxerint cum virgine, & ut deserant confisam, & vestes clericas. Et Concilium Tridentinum sess. 23. c. 1. reformatione, aliam conditionem addidit clericis coniugatis, ut gaudeant privilegio fori, nempe, quod ab Episcopo sint deputati ministerio alicuius Ecclesie. In reliquis vero, qui non essent coniugati, statuit, ut non gauderent privilegio fori, nisi beneficium haberent Ecclesiasticum, aut deserent habitum & tonsuram, & simul, de mandato Episcopi, infererent ministerio alicuius Ecclesie, vel nisi seminario clericorum, aut in aliqua schola, vel vniuersitate, delibentia Episcopi, quasi in via ad maiores ordines suscipiendos, versarentur.

Solum ergo est dubium, vtrum eiusmodi clerici prima tonsura, aut in minoribus consistit, teneantur solvere tributa; que laici solvant. Et quidem stando in solo iure canonico, dicendum videtur, eos immunes esse a tributis: quandoquidem cum vnicum de clericis coning. lib. 6. & Concil. Trid. ubi supra, solum restringit privilegium eorum fori, non vero reliqua eorum privilegia, atque ita sentiunt Couar. & multi alij, quos referet nu. vlt. citat. Rex tamen Philippus II. post Conc. Trid. l. 2. tit. 4. lib. 1. novæ collect. statuit, ut eiusmodi omnes clerici, qui beneficium non haberent Ecclesiasticum, quoad causas mere civiles, non gauderent privilegio fori, sed iudicarentur a iudicibus secularibus, & ut immunes non essent a solutione tributorum, sed perinde ac soluerent, ac terlaici. Idem, quoad solutionem tributorum statuerat Rex Emmanuel in Lusitania. l. 2. tit. 3. par. 5. legum extrauag. ut arguuntur a contrario sensu, ex ea lege, que solum eximit a tributis constitutis in ordinibus sacris, & beneficiarios, perspicue constat, at que hoc in his duobus regnis consuetudine est receptum: consuetudoque videtur cepisse introduci propter multitudinem eorum, qui sine defectu prima tonsura, aut minoribus ordinibus, initiabantur, solum tamen gaudendi privilegijs Ecclesiasticorum, quoad forum, & quoad alia, quod reddebatur in prædictis principis, qui ea de causa multis tributis de fraudabatur: atque in prædictis ceterorum laicorum, inter quos solos seruati, & onera erant distribuenda, & quos necesse erat plus grauari tributis, taceatque consentisse videtur Ecclesie, permittendo, ut iustitia de causa consuetudo hæc in his regnis introduceretur.

DISPVT. 672.

In quibus euentibus licite tributa ex Ecclesiasticis accipiuntur.

S Y M M A R I V M.

In quibus euentibus licite ex Ecclesiasticis tributa accipiuntur.

Prin-

- 1. Princeps quatenus precipere possit in Ecclesiasticis, & alij exempti, manifestent, que asportauerint; non tamen possint sine Ecclesiasticorum superioribus, penam imponere in transgredientibus. Neque coartari eos possunt, ut certo tempore manifestent, que in futurum sunt asportaturi.
- 2. Tributum solvere tenetur Ecclesia, aut persona Ecclesiastica, ex re, que affectam aliquo tributo tanquam onere mere reali; istius rei, ad ipsam pertinet.
- 3. Ecclesie, & Ecclesiastici ad que contribuere non tenentur, esse sint in commune bonum istis cum laicis, & ad que contribuere tenentur, & a quo ad id compellendi.
- 4. Contribuere ad aliqua ex rationabili causa possunt Ecclesiastici, sed non nisi de consensu Summi Pontificis. Quando tamen esset periculum in mora, sufficere consensus Episcopi & clericis. Et quando sub leuiali culpa contribuere debeant.

In sequentibus euentibus licite tributa ex Ecclesiasticis accipiuntur. Primus est. Quando aliquid deserunt, aut asportant, emunt, vendunt, vel permutant, negotiationis gratia: tunc enim licite coguntur solvere ea omnia tributa, que eidem ex rebus soluerent laici, ut habetur c. quamquam de censib. lib. 6. clement. presertim eodem tit. i. c. vltim. de vita & honest. clericor. Neque hic euentus, aut quicumque alius, in quo licite ex Ecclesiasticis tributa accipiuntur, censendi sunt comprehensi in Bulla cenzæ Domini: mens sumptu Summi Pontificis in ea tributa, excommunicare eos solos, qui onera, aut tributa iure non permilla imponi, Ecclesiasticis, aut eorum bonis, imponunt, aut ab eis exigunt, vel accipiunt. Illud admonerunt, legem 12. Lusitanam tit. 3. par. 5. leg. extrauag. plus iusto coartari re privilegium Ecclesiasticorum, dum statuit, si emant bona immobilia, exceptis ijs, que, aut tenta ipsorum qualitate, inferunt ad eorum habitationem aut competentem statum, teneantur solvere istam. Dicendum nanque est, esse emant aliqua ipsi superflua, modo tamen ea non emant ad reuendendum ac lucrandum illis rebus, non teneri solvere istam. Et enim ius canonicum, cui hac in parte est standum, solum permittit accipere tributa ex contractu Ecclesiasticorum, aut ex asportatione, vel delatione rerum, si id efficiant negotiationis causa: quo fit, ut accipientes tributa ex ijs, que emunt, non causa negotiationis, incidant in excommunicationem Bullæ cenzæ Domini, nihil impediente, quod ea superflua Ecclesiasticis sint. Quando autem clericus dicens sit, aut non sit, asportare, aut deserere, emere, vendere, aut permutare aliquid, negotiationis causa, eo piole disp. 342. est a nobis explanatum. Lege etiam, que supra dispart. 663. circa exemptionem Ecclesiasticorum a solutione alicuius dicta sunt.

Dubium est, vtrum comparatione Ecclesiasticorum, sit iustum statutum illud Lusitanum, lex villa Alfonso de qua precipitur, ut persone privilegiate, que aliquid ex aliquo loco sit asportata, teneantur mensis Ianuarii scribere illud in catalogo privilegiorum eius domus (quod aledard, quod est asportandum, dicitur) alioquin, si quid asportauerint, quod eo mense non fuerit prius in eo catalogo scriptum, teneantur, perinde ac ceteri solvere ex illis tributa.

Huic dubio satisfaciendum est sequentibus conclusionibus. Prima est. Bene potest Rex precipere, ut quecumque persone, etiam Ecclesiastica, que ex empta sunt a solutione tributum, teneantur nihilominus manifestare tributorum receptoribus, que potauerint, aut vendiderint: non tamen potest statueri penam personis Ecclesiasticis, que id omiserint,

sine autoritate Summi Pontificis, aut prælatorum ipsorum. Semulo minus eam ab illis exigere. In hac conclusione conveniunt doctores. Quoniam iure optimo potest Rex velle scire, que asportantur, aut venduntur, ut discernat, an vere sint Ecclesiasticorum, & an vere immunes sint a tributo, vel non debentque Ecclesiasticis esse statuto se conformare, propter rationabili & æquo. Quia tamen Rex, comparatione Ecclesiasticorum, nullam vim habet coercitiuam, neque penam potest illis statueri, neque istam executioni mandare, absque Summi Pontificis autoritate. Vnde videmus lege 12. Lusitanam, tit. 3. par. 5. l. extrauag. nulla apposta pena, statui, ut quibus Ecclesiastici immunes sint a solutione tributorum ex ijs, que non causa negotiationis asportauerint, aut vendiderint, teneantur tamē ea manifestare publicis ministris ad id constitutis.

Secunda conclusio. In iustum, & contra libertatem Ecclesiasticam, est statutum, ut Ecclesiastici in mense Ianuario teneantur manifestare ac scribere, que sunt asportata, ut nisi illa eo mense scriberent, vel asportare ea non possint, vel si asportauerint, teneantur solvere ex illis tributum. Probatur conclusio. Quoniam id restringit privilegium Ecclesiasticorum, priuaturque Ecclesiasticos iure suorum fieri possunt, ut mense Ianuario non indigeant rebus, aut animum non habeant eas asportandi, & postea, vel eis indigeant, vel animum mutant. Quo fit, ut condentes id statutum, aut illud quous modo executioni mandantes, incidant in excommunicationem Bullæ cenzæ Domini. Nescio tamen an in eo regno adhuc id statutum perseveret: scio enim ea de re Regem Henricum fuisse admonitum, dum nondum ad regni fastigium deuenerat.

Quando dubitatur, an id, quod Ecclesiasticis asportat, aut vendit, sit suum, vel alterius, aut num illud afferat, vel vendat, negotiationis causa, istud est iuramento talis persona Ecclesiastica, vel ministri publici probare debet contrarium nisi attendat qualitate rei & persone, perspicuum esset, rem non esse talis personæ Ecclesiasticæ, aut asportari, vel emere, aut vendi, negotiationis causa. Ita fieri precipitur l. 2. citata tit. 3. par. 5. leg. extrauag.

Secundus euentus, in quo Ecclesia, aut Ecclesiastica persona, tenetur solvere tributum ex aliqua re, est. Quando res aliqua, antequam deueniat ad Ecclesiam, aut ad personam Ecclesiasticam, hæretat onus reale, ut inde vel tributum, vel pensio alij, hæretat, tunc enim, que res onere aliquo mere reali affecta, tranfit cum suo onere, utique, si ad Ecclesiam, aut ad personam Ecclesiasticam deueniat, tenetur ea Ecclesia, aut persona Ecclesiastica, solvere ex illa id tributum, aut onus reale: scilicet autem, si ex re deberetur, interim dum erat talis, vel talis potest foris iuxta ea, que dispart. 663. dicta sunt. Ita Iano. & Panor. c. non minus de immun. eccl. Sylu. verb. immunitas. l. nu. 19. & alij.

Ut autem intelligatur tertius euentus, in quo Ecclesia, & Ecclesiastica persona, contribuere tenentur ad aliqua, animaduertendum est. Est dubium inter doctores, num Ecclesia, & Ecclesiastica persona, contribuere ad ea teneantur, que ad bonum, Ecclesiasticum cum laicis commune, spectant; ut ad reficiendos pontes, muros, aquæ ductus, ad iterum dem vias, & ad iis similia. Innoc. & quidam alij ex iuris peritis, quos Sylu. verb. immunitas. l. nu. 20. citat, affirmanter respondet. At que id probat, ex l. ad instructiones. C. de sacros. Eccl. ubi id aperte habetur. In contraria tamen sententia sunt Panor. Bart. & plerique alij, quos Sylu. verb. immunitas. l. nu. 20. citat, affirmanter respondet. At que id probat, ex l. ad instructiones. C. de sacros. Eccl. ubi id aperte habetur. In contraria tamen sententia sunt Panor. Bart. & plerique alij, quos Sylu. verb. immunitas. l. nu. 20. citat, affirmanter respondet. At que id probat, ex l. ad instructiones. C. de sacros. Eccl. ubi id aperte habetur.

Sit vero prima conclusio. Si bonum publicum, Ecclesiasticum cum secularibus commune, ad quod tributum imponitur, non respicit bona Ecclesie, Ecclesi-

Secunda conclusio

Secunda conclusio

Dubium.

Prima conclusio.

clericaliſq; perſonas, niſi quo ſanctiſſimo remore, quatenus ſcilicet Eccleſia, Eccleſiaſticaque perſona, ſunt partes eius reipublice, quae proinde ea ratione ſubmittit, ac reliquae reipublicae partes, gaudere debent eo bono, vt quando tributa imponuntur ad reficiendum muros, ad conſtruendum arcem, ad conſtruendum, vel reficiendum, publicum pontem, ad mundandum, vel aperiendum, publicum puteum, vel ad fontem publicum, aut aquaeductum, non tenentur Eccleſiaſtici ſoluered tributum: quin potius, qui illud eis imponunt, aut ab eis exigunt, vel accipiunt, incurrunt excommunicationes: diſputatio, 670, relata. Concluſio haec eſt Panorm. cap. non minus de immun. Eccleſ. & plurium aliorum, quos reſert Syll. ubi ſupra, & colligitur aperte ex canon. minus citato. Conſentari autem poteſt, quoniam ſi quocumque bonum, ad quod tributum imponitur, commune eſt, modo explicato, Eccleſiaſtici cum laicis, tenentur Eccleſiaſtici ad ſoluum contribuere illudque ſoluered, tunc nullum eſt privilegium Eccleſiaſticorum, quoad tributa: quoad quidem omnia ſoluuntur in bonum illo modo Eccleſiaſtici cum laicis commune, nempe in conferuationem, deſenſionem, & augmentum reipublicae. Ad legem vero, cui contraria ſententia nititur, dicendum eſt, abrogatam eſſe per authenticam, item nulla communis. C. de Episc. & cler. & per alia iura canonica diſp. 670.

Secunda conſul.

Secunda conſulio. Quando bonum, ad quod contribuuntur, reſpicit pecunia aliqua praedia, ita quod ſoli eorum domini, ob emolumentum, quod inde talibus praedijs reſultat, debent ad id contribuere, tunc, ſi Eccleſia, aut Eccleſiaſtica perſona habeant ibi aliqua praedia, quae eodem modo emolumento perfruuntur, ac reliqua praedia, debent perinde ad id contribuere, ac domini laici ceterorum praediorum. Vt, ſi vermes depopulantur aliquos agros in particulari, aut vis fluminis perdat aliquos agros in particulari, atque ad ſubueniendum eum malo, necelle ſit dominos, aut poſſeſſores eorum agrorum, contribuere, tunc Eccleſiae, perſoneve Eccleſiaſticae, quae ibi habuerint agros, tenentur pro rata contribuere ad eos ſumptus. Similiter, ſi agri aliqui, propter nimiam humiditatem, ſunt inſtructi, atque, vt fructiferi reddantur, necelle ſit aperiiri ſoliam, quo conſuat, & deriuare aqua eorum agrorum, ſi Eccleſia, aut Eccleſiaſtici, domini ſunt aliquorum eorum agrorum, contribuere tenentur pro rata ad eam ſoliam aperiendam, ac conſeruandam. Idem eſt, ſi ad irrigandos aliquos agros, necelle ſit facere aquaeductum, & in ſimilibus alijs euentibus. Ratio autem eſt. Quoniam bonum, quod intenditur, & ad quod contribuuntur, directe ac proxime reſpicit bona Eccleſiae, aut Eccleſiaſticorum. Ita Panorm. loco citato, & alij quos Syll. ubi ſupra reſert ac ſequitur. Idem merito dicitur eſſe, ſi vicini omnes contribuant ad ſerrandum lapidibus viam, quae eſt ante ianuam ipſorum: tunc enim Eccleſiaſtici, qui ibi habent domos, tenentur ſimiliter contribuere.

Tertia conſulio.

Tertia conſulio. In euentu praecedentis conſulſionis, ſeculares non poſſunt per ſe ipſos compellere Eccleſiaſticos, vt contribuunt, ſi Eccleſiaſtici renuant, ſed id efficere debent per Episcopum, aut per alium legitimum iudicem talium Eccleſiaſticorum. Imo, ſi res ad multos Eccleſiaſticos pertinet, fieri debet de conſenſu, non ſolum laicorum, ſed etiam Eccleſiaſticorum, habita ea de re conſultatione inter Episcopum & Eccleſiaſticos. Quod enim ad diuerſos attinet, de omnium conſenſu ſtatui, mandari debet exequutioni. Ita Panorm. non minus citato, & alij. Neque ad euſmodi contributionem, quae modo priuatum commodum Eccleſiarum, aut Eccleſiaſticorum reſpicit, neceſſarius eſt conſenſus

ſus Summi Pont. Neque ea de re eſt ſermo. Ead uerſus de immun. Eccl. aut in Bulla can. Domini. Quartus euentus, in quo tributum, aut grauum, iuſte ac licite imponitur & exigitur ex Eccleſiaſtis, & ex Eccleſiaſticiſ perſonis, eſt. Quando id ex rationabili cauſa fit, de conſenſu & facultate Summi Pontificis. Ita colligitur ex aduerſus de immu. Eccleſ. & ex Bulla can. Domini in clauſula 17, reſque ex ſe eſt ſatis perſpicua. Quondam. c. non minus de immunit. Eccleſ. permiſſum erat, vt ſi Episcopus & clericus conſpicerent publicam neceſſitatem, aut communitatem, reſert in ſenſu explicato conſeſſione prima euentus praecedentis, ad ipſos pertinentem, cui ſoli ſeculares non poſſent commode ſubuenire, ſtauered poſſent certam contributionem, per Eccleſias, aut Eccleſiaſticas perſonas, ſcificiendam, ad ſubueniendum ei neceſſitati, aut communitati: ita tamen, vt ad eam faciendam compelli non poſſent per ſeculares, ſed facultas illam acciperent tanquam gratiam ab Eccleſiaſticiſ impenſam. Non tamen ſufficiebat Episcopus ſolus ad id ſtatuumdum, ſed ſi mul erat neceſſaria conſultatio Episcopi cum clero, & vtriuſque conſenſus. Poſtea vero, e. aduerſus eod. tit. & clauſ. 17. Bulla can. Domini ad obuiandum aliquibus incommodis, ſancitum eſt, vt abſque conſenſu Sum. Pont. deinceps id conſtitui non poſſent. Obſeruat tamen Panorm. c. non minus citato. Syll. uerb. immunitas. l. nu. 20. & alij. Quando neceſſitas eſt tanta, adeoque vrgens, vt abſque periculo conſenſus boni, ac ſcandaluſ, expectari non poſſet reſponſum Summi Pontificis, poſſe Episcopum & clerum concedere eam Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum, contributionem. Quoniam praſumendum non eſt, Summum Pontificem velle in eo euentu, vt plus expectetur beneplacitum eius eſſe irritationabile & iniquum. Ad detem. ſi bonum commune omnino periclitaretur, ſi Eccleſiaſtici non contribuere, lethaliter peccaret, niſi contribuunt, & niſi ſua contributione bono communi ſubueniant: atque adeo tunc lethal peccatum eſſe expectare Summi Pontificis beneplacitum, ſi ex mota commune bonum notabile periretur detrimentum. Illud poſtremo hoc loco addiderim, inuolidam eſſe aduerſus Eccleſiaſticam libertatem quancumque contrariam conſuetudinem, atque adeo nullo tempore aduerſus eandem libertatem praeribi. Ita habetur in authentica caſſa. C. de ſacroſanct. Eccleſie, non minus de immun. Eccleſ. & alij iuris.

D I S P V T. 673.

Qui alij a tributorum ſolutione ſint exempti. Et num liceat, aut expediat, aliquos ita eximi, aut redditus tributorum diſendi.

S Y M M A R I V M.

1. Eximi ex rationabili cauſa poſſunt aliqui, etiam quoad ſuam poſteritatem, a tributis. Sine rationabili vero cauſa eximi a principio non poſſunt. Et nullus exemptus conſeruet, niſi ſi probetur. 2. Exemptio a tributorum ſolutione licet vendi aliquando licite poſſit, quin & iura tributorum, grauius, ceſſibus poſſint: raro tamen, & ex vrgenti valde cauſa id fieri debet. 3. In hoc regno ij, quos hidalgos vocant, ab oneribus ſunt exempti, & a tributis preſente, non vero a vectigalibus & quali vectigalibus, vt diſp. 661, & ſequentibus, dictum eſt. Qui autem alij in particulari ſunt exempti, vel omnino, vel ex parte, tam in hoc,

hoc, quam in alijs regnis, ex cuiuſque privilegio eſt intelligendum, & qui ſufficiunt ad id privilegium non obtinerent, tanquam minime exemptus eſt habendus. Titulo autem. l. 8. lib. 9. noue collect. traduntur loca aliqua, & perſone, in hoc regno exempta, vt diſp. 663, dictum eſt.

Quo autem ad ſecundam partem, in titulo diſputationis propoſitam, attinet, nempe vtum ſas, ex pedienſis ſit, aliquos ab oneribus, & tributis eximi, dicendum eſt. Fas expedienſe id eſſe, quando ita poſtulat commune reipublicae bonum. Vtriuſque rationem pro rebus in bello, aut alibi, in reipublicae non modicum vtilitatem, communeque bonum, geſtis, ſas eſt aliquos immunes reddere ab oneribus, & tributis, eximendo etiam totam eorundem poſſeſſitatem, ſi ita recta ratio poſſulet. Hoc modo in hoc regno ij nobiles, quos hidalgos vocant, quorum maiores hoc regnum de Mauroſum poſſederunt, exempti ſunt, aut aliqua in eo valde vtiliter geſerunt, quique ornamento ſunt reipublicae, & peculiariter ad illius deſenſionem tenentur (tametsi, qui non ex privilegio tales ſunt, ſed ex antiqua generis nobilitate, non ſoleant cogi ad bellum, ſed ſolum inuitati, eaque in uitatio ſufficiat, vt Oratoria de nobilitate part. 2. c. 6. reſert) exempti ſunt ab oneribus, & tributis preſente, vt ſi dicitur eſt. Rationabilibus item ex cauſis poſſunt aliqui ab oneribus, & tributis eximi, vt medici, doctores in quacumque facultate, milites, & alij ſimiles, qui vtilis ſunt reipublicae, ad curandam hominum ſalutem, ad rempublicam gubernandam, ac bonis moribus imbucandam, ad illius deſenſionem, & ad ſi milia alia. Expediet vero, quado reliqua tributa, que principi ſoluuntur, ſufficiunt ad illius coepetentes ſumptus, ad Reipublicae deſenſionem, & ad ſubueniendum bono communi, vt ſi Rex aliqua ex cauſa rationabiliter aliquem eximeret a tributorum ſolutione, id decrederet principi ex ſumma tributorum ipſi ſi tota comunitate praſtanda ne, exemptione quorundam, alijs plus grauentur. Quandoquidem tributa ad id, inter alia, principi ſoluuntur, vt inde competeret remuneret res bene geſtas in reipublicae vtilitatem. Quando autem oppidum aliquod eximeret medicum, aut alium, cuius opera indiget, a ſolutione tributorum, tunc id redundare non debet in immunitatem ſummae tributorum, quae ex oppido principi debetur, oppidani, vel de communibus bonis oppidi, vel de ſuis bonis priuatis, id reſarcire debent principi. Quando autem, principe iuſta de cauſa, eximuntur aliquos a ſolutione tributorum, non remanent illi ſufficientes redditus ad ſuos competentes ſumptus, & ad ſubueniendum bono communi, tunc licite a reliquis exigere poſſet tantam ſummam, quanta ad id eſt neceſſaria, cogereque proinde reliquos, vt quo exempti ſoluered debeant, ipſi ſoluant. Ratio autem eſt, quoniam ad rempublicam ſpectat, remunerare vtiliter geſta in commune bonum, atque ad id contribuere, quando reliqua, quae contribuunt, ad id non ſufficiunt. Ab his legitima autem cauſa, neſas eſt principi eximere quosdam a tributorum ſolutione, etiam ſi ab alijs non exigat, quod illi erant ſoluturi. Ratio autem eſt. Tunc quia neſas eſt abſque rationabili cauſa eam efficere inaequalitatem in reipublica, vt aliqui contribuere teneantur ad bonum eorum, alij non item. Tunc etiam, quoniam, ſi temporis progreſſu tributum redditus non fuerint ſufficientes ad ſubueniendum bono communi, reſque cogendi ſunt augere tributa. Tunc denique, quia ſi a principio, quado tributa ſtatuerent, lex haeretica ſanciretur, vt quida illa ſoluerent, alij non ite, nulla tunc interueniente legitima cauſa eius inaequalitatis, vtiq; lex eſſet iniuſta: idem vero eſt qu poſtea reſoris progreſſu idem ſtatueret privilegij irrationabiliter, ex iuſta cauſa ortu non haberibus.

Atum autem, vrgente neceſſitate, quia prius inceptus non habet coepetentia bona ad ſubueniendum bono communi, ſas illi ſi videred alij quibus pro copia aliqua pecuniae exemptione deinceps a tributorum ſolutione, atque ab alijs oneribus ſubueniendis. Et poſſendum eſt aſſeruered cum Soto, 3. de iuſt. q. v. l. art. v. l. c. et alij, quado populi parati non ſunt ad contribuendum, vt vrgenti illi neceſſitati, quantum ſatis fit, ſubueniantur. Ratio autem eſt, quoniam ſicut princeps tunc augere poſſet tributum ſubditis omnibus: ita reuelando reliquos ab eo augendo, poterit quoda pro ſumma non rhodica pecunia, eximere omnino ab oneribus & tributis. Ead eſt ratio, vrgente neceſſitate, nec populis facile volentibus, contribuere, quantum ſatis eſt vt ei neceſſitati ſubueniantur, poſſet princeps videred reddens, tributorum alij quibus oppidi, aut oppidori, vel vendere annuum cenſum, redimibilem ſuper eisdem redditibus. Haec omnia, quoad fieri poterint, vitanda ſunt. Tunc ne venia, quoad in arario publico ad publicos ſumptus cogregantur diuitijs, praſcindatur, temporis progreſſu neceſſe ſit alias aperiire in populis grauiam ac petitiuam, imponendo noua tributa. Tunc etiam quoniam emptores euſmodi vectigalium, ſolent longe ſeruare, quia princeps, ea exigentes, cu tamen aliquando a iuſtiſſimo & iuſtiſſimo, poſſulet, vt ſeuere non exigantur, ſed multum de illis remittatur. Aliqua circa haec tanguntur Panorm. c. peruenit de immun. Eccl. & Syll. uerb. gabella. 4. nu. 9. & 10.

D I S P V T. 674.

Quoſque tributa in conſcientia foro ſint ſoluenda.

S Y M M A R I V M.

1. Tributum quoſque licite imponatur in ſiſto bello demeritis. 2. Principes licite tributa imponere poſſunt ſuis ſubditis: neque id prohibetur in ſiſta cana Domini. 3. Tributa iuſte impoſita, ſi non ſoluantur, peccatum eſt lethale, pro materia quantitate, cum reſiſtendi onere. Peccata tamen uicij ſe non debentur ante latam ſententiam. 4. Tributa, ſi ſint iniuſta, peccatum exigentes, cum reſiſtendi onere, & quoſque licite ea denegare. 5. Sententiam etiam excommunicationis de cana Domini incurrunt. 6. Tributa vetera quoſque conſenda iuſta, in cuius locum habeat praſcriptio ex parte principis. 7. Tributa noua, de quorum iuſtitia non conſtat, illicite petuntur, cum reſiſtendi onere, & quoſque denegari poſſunt. 8. Ad praem conſeſſionem, & vt res ex parte elucidetur, multa de tributis, quae ad id conſeſſunt. 9. De alcantala ad eandem praem. 10. Qui conſeſſionem alterius debiti, quod Rex ei debet, poteſt facere in tributis, quae iſte Rex debet: poteſt etiam illam facere, eſto Rex ſua tributa alteri locata habeat. Secus ſi iſte donata, aut vendita alteri habeat. 11. Alcantalam, aut aliud tributum, quando Rex ex iuſta ſuperueniente cauſa licite auclius exigit, non poſſunt idem eſſe uerba alij, aut ea ſiſta habeant alcantalam in aliquibus oppidis tunc onerofa, aut lucri ratio, rite acquiſitas. 12. Tributum, ſi quod licite mercatorum in mercibus deſraudant, euandem eſt conſeſſionis, ne iterum illud accipiant ab emptoribus eorum mercium in pretio. 13. Tributum circa ſolutionem, ſi ſiſta ſit conuenitum cum publicano, quando non conſtat eſſe omnino iniuſtum, ſoluendum illi eſt in foro conſcientiae, quod tunc illo fuerit conuenitum.